
EIKAPSELS VAN HAAIEN EN ROGGEN LANGS DE BELGISCHE KUST. II.

G. RAPPÉ

Dit overzicht maakt melding van vondsten van aangespoelde eikapsels van haaien en roggen op de Belgische kust tussen 1 juli 1981 en 30 juni 1983. De behandelde periode sluit direkt aan bij een vorige bericht omtrent dit onderwerp (Rappé & Desender, 1981).

Ondanks dat eerste artikel, het voorliggen van een goede determinetabel (Lacourt, 1979) en een oproep in de Strandvlo 3 (1) blijkt ondergetekende toch verantwoordelijk voor het merendeel van de ingebrachte gegevens, nl. voor 19 van de 28 positieve strandbezoeken. Dit betekent dat de meesten nog steeds achteloos voorbijgaan aan die ineengeschrompelde chitinedoosjes uit de vloedlijn. Positief is weldat de gegevens afkomstig zijn van meer verschillende mensen. Alle vondsten werden door de auteur bepaald of gecontroleerd. Zo werden kapsels aangeboden door E. Dumoulin, E. Eneman, F. Kerckhof, R. Plaetevoet, K. Strubbe en E. Vanloo. Verder werd één gegeven uit de literatuur gebruikt (Van Gompel, 1982). De ruwe gegevens zijn te vinden in tabel 1, een samenvatting per seizoen en per soort in tabel 2. De afgezochte afstanden op het strand zijn dikwijls schattingen, bij gebrek aan juiste waarden.

SOORTSBESPREKING

Stekelrog *Raja clavata*

Het algemeenste kapsel op het strand. Ze ontbreekt slechts vier keer op het totale aantal strandbezoeken dat kapsels genoteerd werden. Ze haalt een iets geringer percentage van het totale aantal kapsels dan vorige periode, resp. 75% tegenover 80%. De helft van de kapsels van deze soort werden bij eenzelfde gelegenheid verzameld, op 3 december 1981 te Zeebrugge. Het waren er in werkelijkheid nog meer (Van Gompel, 1982). Jammer dat toen niet alle materiaal werd verzameld.

Gevlekte rog *Raja montagui*

Iets meer genoteerd dan vorige keer: 16% van het totaal. Dit is voornamelijk toe te schrijven aan een kleine invasie te Zeebrugge na stormweer (Van Gompel, 1982). 70% van het totale aantal kapsels van deze soort werden toen gevonden.

Blonde rog *Raja brachyura* fig.1

Deze soort werd vorige winter voor het eerst gevonden, in totaal vier kapsels bij drie gelegenheden. Het kapsel ziet er uit als een grote uitgave van dat van de Stekelrog.

Kleinoogrog *Raja microocellata*

Dit kapsel is nu drie opeenvolgende winters gevonden, echter telkens met slechts twee exemplaren. Die werden trouwens de laatste twee seizoenen telkens op éénzelfde strandbezoek genoteerd, zodat we (nog) niet kunnen stellen dat deze soort een constante is aan onze kust.

Grootoogrog *Raja naevus* fig. 2

Ook dit kapsel werd afgelopen winter voor het eerst bij ons gemeld. Op 25 februari 1983 lag een exemplaar op het strand voor Oostende (Fort Napoleon). Op dezelfde ekskursie werden ook de enige kapsels van het seizoen van de vorige soort gevonden.

Golfrog *Raja undulata*

Hoewel de soort in beide winters gevonden werd, blijft het een zeldzaamheid. Mogelijks zal het in de toekomst een regelmatige verschijning blijken te zijn, gezien het talrijker voorkomen langs de Franse kanaalkust (Rappé & Strubbe, 1983).

Hondshaai *Scyliorhinus canicula*

Samen met de Stekelrog en de Gevlekte rog behorend tot de jaarlijkse constanten, in de besproken periode 5% van het totaal. Wordt echter nooit in grote aantallen gevonden; de 5-6 exx. van 26 maart 1983 te Bredene zijn tot nog toe het hoogste aantal dat samen gevonden werd.

Kathaai *Scyliorhinus stellaris*

Dit is een extreem zeldzaam kapsel op onze stranden. Eén kapsel

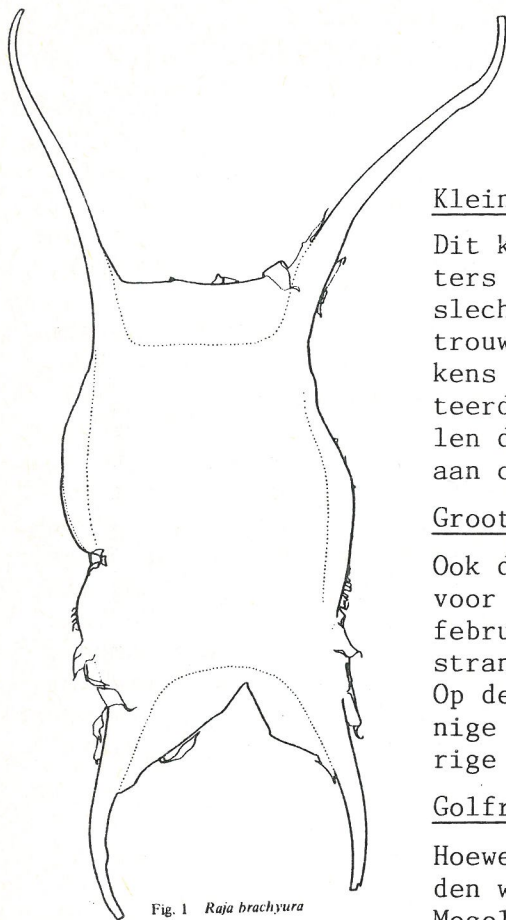

Fig. 1 *Raja brachyura*

Datum	Traject	KM	R.cl.	R.mo.	R.br.	R.mi.	R.na.	R.un.	S.ca.	S.st.	legit
22.08.81	Halve Maan	0,5	2								FK
23.08.81	Lombardsijde	1	1								FK SWG
18.10.81	Blankenberge-Wenduine	1,5	12						2		ED
03.12.81	Blankenberge-Zeebrugge	2	>113	>35				?	2		JVG, 1982
28.02.82	Oostende-Blankenberge (alle te Wenduine)	15	5								GR
06.03.82	Helst	2,1	1	1							GR
23.03.82	Nieuwpoort-Bad	1,2		1							GR
25.03.82	De Panne-Oostduinkerke	9	9								GR
26.03.82	Nieuwpoort-Bad	1,2						1			GR
27.03.82	IJzer-Oostende	15,5	2	1		2			1		GR
29.03.82	De Panne	2		1							GR
	Oostduinkerke-Nieuwpoort	3,5	4								GR
15.05.82	Wenduine-De Haan	2,3	2						2		GR
16.05.82	De Haan-Hippodroom	3	2								GR
06.09.82	De Haan-Vosseslag	1	1								GR
12.10.82	Lombardsijde	2	2								GR
23.10.82	Halve Maan	2	1								GR
02.11.82	Raversijde-Middelkerke	4,7	3								GR
03.11.82	St-Idesbald-De Panne	1	1								GR
29.12.82	Bredene-Hippodroom	2	11	1				1			EV
16.01.83	Halve Maan	0,5	21	3	2			1	1		FK
17.01.83	Klein Strand Oostende	0,5	5	1	1						EE
24.01.83	Mil. Hosp.-Vosseslag	5	2	2							GR
	Vosseslag-De Haan	3	1								GR
04.02.83	Bredene-De Haan	5,5	3	1							GR & KS
	De Haan-Wenduine	4,3	3	1							GR & KS
20.02.83	Zeebrugge	1,7	1						1		GR
25.02.83	Halve Maan-De Haan	11,3	9			2	1				GR
	De Haan-Wenduine	3,3	4								GR
26.03.83	Bredene	2	?	?					5-6	1	RP
17.04.83	Bredene	2	8	1	1						RP
28.04.83	De Panne	2,5	2						1		GR
Totalen		124,1	>231	>49	4	4	1	3	15-16	1	

Tabel 1. Aangespoelde eikapsels van haaien en roggen op de Belgische kust tussen 01.07.81 en 30.06.83.

werd, samen met enkele kapsels van de Hondshaai, opgeraapt te Bredene, op 26 maart 1982
De vorige vondst dateert van 1969.

DISCUSSIE

Een vergelijking met het vorige verslag dat een veel langere periode bestreek, toont aan dat nu, in twee seizoenen, ongeveer evenveel kapsels werden gerapporteerd als toen gedurende vijf seizoenen, resp. 308 tegen 342. Dit zou kunnen betekenen dat de laatste jaren veel intensiever naar eikapsels is gekeken. Deze conclusie is niet gerechtvaardigd. Wie aandachtiger toekijkt zal zien dat het seizoen 80/81 niet wezenlijk verschilde van de hier beschreven seizoenen. Dat was het jaar dat de Strandwerkgroep haar activiteiten startte. De belangstelling bleef sindsdien ongeveer gelijk. Alleen de herkomst van de gegevens verschilt enigszins. Zo zijn er meer waarnemingen gedaan aan de middenkust en minder aan de westkust.

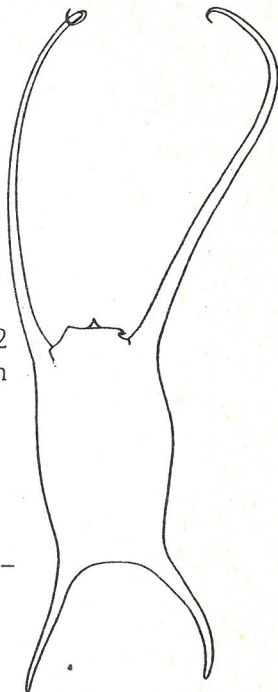

Fig. 2. *Raja naevus*

	81/82	82/83	Totaal
Aantal positieve strandbezoeken	13	15	28
Aantal afgezochte km	60	64	124
<i>Raja clavata</i>	>153	78	>231
<i>Raja montagui</i>	>39	10	>49
<i>Raja brachyura</i>	-	4	4
<i>Raja microocellata</i>	2	2	4
<i>Raja naevus</i>	-	1	1
<i>Raja undulata</i>	1	2	3
<i>Scyliorhinus canicula</i>	7	8-9	15
<i>Scyliorhinus stellaris</i>	-	1	1
Totaal	>202	106	>308
Totaal per 10 km	33,7	16,6	

Tabel 2. Overzicht per seizoen en per soort.

Wat soortensamenstelling betreft valt de grote diversiteit van verleden winter op. Tot dan toe werden nooit meer dan vijf verschillende soorten in éénzelfde seizoen gevonden. De periode 82/83 leverde niet minder dan 8 soorten op, waaronder twee -

voor zover ons bekend - nieuw voor onze kust. Het voorkomen van die beide soorten, de Blonde rog en de Grootoogrog, liet zich vroeg of laat verwachten (Rappé & Desender, 1981). Ook het kapsel van de Kathaai werd gedurende minstens de zes voorafgaande seizoenen niet genoteerd.

Een vraag waar we ons niet kunnen aan onttrekken en die ook al voor Noord-Frankrijk geformuleerd werd (Rappé & Strubbe, 1983), is deze naar het belang van vissershavens als factor in de verspreiding van eikapsels. Is het toeval dat het enige kapsel van de Kathaai, de Grootoogrog en alle kapsels van de Blonde rog in de nabijheid van Oostende gevonden werden? Ook van de Golfrog en de Kleinoogrog lagen de kapsels in de directe omgeving van Oostende of Nieuwpoort. Zelfs van de Hondshaai lagen er meer te Bredene dan op enig ander strand. Dit is toe te schrijven aan één vondst van meerdere kapsels tegelijk, samen met het enige van de Kathaai.

Een definitieve oplossing van dergelijke vragen kan alleen door te blijven gegevens verzamelen. Als dit verslag voor gevolg heeft dat meer mensen voortaan ook eikapsels oprapen van het strand, dan heeft het al half zijn doel bereikt. Als dan ook nog de soort betrouwbaar bepaald wordt (ondergetekende is altijd bereid hierbij te helpen) en de gegevens doorgespeeld worden, zijn we er helemaal.

LITERATUUR

- Lacourt, A.W., 1979. Eikapsels van de kraakbeenvissen (Chondrichthyes) van Noord- en West-Europa. Wet.Meded. K.N.N.V., 135: 1-27.
- Rappé, G. & K. Desender, 1981. Eikapsels van haaien en roggen langs de Belgische kust, een eerste bericht. De Strandvlo, 1 (3): 65-71.
- Rappé, G. & K. Strubbe, 1983. Eikapsels van haaien en roggen op de Noordfranse stranden. De Strandvlo, 3 (1): 11-12.
- Van Gompel, J., 1982. Determinatie van roggeneikapsels: waar ligt de grens tussen *Raja montagui* en *R. undulata*? De Strandvlo, 2 (2): 35-36.

Cootveld 3
9131 Beervelde